

Euskal Herriko Ahotsak  
ahotsak.com

*Joxema Irigoien Sanzberro*

*Etxalar,  
Nafarroa  
(1963)*

Aurkibidea

**Biografia**



# Zintak

## ETL-023

- **Proiektua:** Euskararen biziberritzea Bortzirietan 1970-1990
- **Elkarrizketatzailea(k):** Larretxea Agirre, Ainhoa
- **Data:** 2023-03-23
- **Iraupena:** 45 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Larretxea Agirre, Ainhoa

## Pasarteak

### 1. Aurkezpena eta lehen harremanak euskararekin

- **Erref:** ETL-023/001
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:00:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

#### Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua

#### Laburpena:

Joxema etxalartarra da eta 60 urte ditu. Euskararen mugimenduarekin lehen kontaktua 16-17 urterekin izan zuen, Ttipi Ttaparen bidez. Euskaltegian ere aritu zen, bai eta Etxalarko Atxata kultur elkartean ere.

### 2. 80ko hamarkadako Etxalarko giroa

- **Erref:** ETL-023/002
- **Iraupena:** 0:00:34. **Hasi:** 00:00:48. **Bukatu:** 00:01:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

#### Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Euskara » Euskararen egoera

#### Laburpena:

80ko hamarkadan, Etxalarren ikastola martxan zen, eta baziren kultur elkarte batzuk herrian.

### 3. 80ko hamarkadako mugimendua EH eta Bortzirietan

- **Erref:** ETL-023/003
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 00:01:22. **Bukatu:** 00:01:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

#### Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Euskara » Euskararen egoera

**Laburpena:**

80ko hamarkadan, euskararen aldeko mugimendu handia zegoen Euskal Herri osoan. Gauza pila bat sortu ziren hezkuntza, komunikabide, kultur eta bertzelako arloetan. Bortzirietan ere hala izan zen: euskaltegia, irratiak, komunikabideak...

**4. Euskararen presentzia Etxalarren**

- **Erref:** ETL-023/004
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:01:58. **Bukatu:** 00:03:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

**Laburpena:**

Etxalar mugako herria izaki, berezia zen garai hartan. Mugimendu handia zegoen, Guardia Zibilen kuartela... eta horrek euskararen presentzian eragina izan zuen.

**5. Euskararekiko hurbilpena**

- **Erref:** ETL-023/005
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 00:03:00. **Bukatu:** 00:03:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Euskara » Euskararen egoera

**Laburpena:**

HOHn (EGB) zegoelarik, lagunaren artean gaztelaniaz egiten zuten, eta hautu kontzienteaz, euskaraz solastatzea erabaki zuten. Modu naturalean, mugimendu politiko eta kulturalaren eraginez, euskararat hurbildu zen Joxema.

**6. Alfabetatzea**

- **Erref:** ETL-023/006
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:03:46. **Bukatu:** 00:04:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

**Laburpena:**

Modu autodidaktan alfabetatu zen Joxema, gramatika liburuak erabiliz eta aunitz irakurriz.

**7. Euskaltegian irakasle**

- **Erref:** ETL-023/007
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:04:41. **Bukatu:** 00:06:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

**Laburpena:**

Alfabetatu ondotik, euskara irakasle aritu zen Bortzirietako euskaltegian. Lehenbiziko klaseak Berako kultur etxean eman zituen, eta izan zuen lehenbiziko taldea zerotik hasi zen; gehienak irakasleak ziren.

**8. Euskaltegiko klaseak**

- **Erref:** ETL-023/008
- **Iraupena:** 0:00:38. **Hasi:** 00:06:35. **Bukatu:** 00:07:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

**Laburpena:**

Euskaltegiko lehenbiziko klase haiek prestakuntza handirik gabe egiten ziren; halere, bazuten gidoi gisako bat klasea gidatzeko.

**9. Euskaltegiko giroa**

- **Erref:** ETL-023/009
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 00:07:13. **Bukatu:** 00:07:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

**Laburpena:**

Euskaltegiko irakasleen artean giro ona izaten zuten, lagun giroa. Ikasleekin hasieran hotzagoa izaten zen, baina talde dinamikako jarduerekin, giroa goxatzen zuten.

**10. Matxinbeltzenea, AEKtik IKArA**

- **Erref:** ETL-023/010
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:07:46. **Bukatu:** 00:09:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Euskara » Euskararen historia

**Laburpena:**

Euskaltegi batzuek autonomia gehiago aldarrikatzen zuten, eta hondarrean, Bortzirietakoa AEKtik atera zuten. Prozesu horretan, IKA sortu zen, bai eta Matxinbeltzeneako proiektua ere.

## 11. Matxinbeltzenea eta Ttipi Ttapa, paraleloan

- **Erref:** ETL-023/011
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:09:03. **Bukatu:** 00:10:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Hedabideak

### Laburpena:

3-4 urte eman zituen Joxemak euskaltegian. Gero kazetaritza ikasten hasi zen, eta Matxinbeltzenea sortzen hasi zirenerako, bera Ttipi Ttapako proiektuan zegoen murgildua. Garai hartan, hamarbotzkaria izatea lortu zuten.

## 12. Ttipi Ttaparen hasiera

- **Erref:** ETL-023/012
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:10:54. **Bukatu:** 00:12:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Aisia » Kultura » Hedabideak

### Laburpena:

Joxema hasieratik aritu zen Ttipi Ttapan, bertan idazten. 1981-89 bitarte, hiru hilabetetik behin argitaratzen zen aldizkaria, eta lagun kuadrilla bat arduratzen zen hartaz. Halere, joan-etorri aunitz baziren jendearen artean, eta proiektua mantentzeko, urrats kualitatibo bat eman eta proiektua profesionalizatu beharra ikusi zuten.

## 13. Joxema Ttipi Ttapan sartzea

- **Erref:** ETL-023/013
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:12:56. **Bukatu:** 00:14:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Aisia » Kultura » Hedabideak

### Laburpena:

82an hasi zen Joxema Ttipi Ttapan, Trini Mikelarenak gonbidatuta.

## 14. Ttipi Ttapako edukiaren garapena

- **Erref:** ETL-023/014
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:14:05. **Bukatu:** 00:15:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Aisia » Kultura » Hedabideak

- [Kultura](#) » [Asia](#) » [Hedabideak](#) » [Prentsa](#)

**Laburpena:**

Hasmentan, Ttipi Ttapa ez zen kazetaritza proiektu bat; fanzine gisakoa zen. Euskararen alde egiteko erreminta bat zen: espresio kulturala adierazteko modua, artikulua biltzekoa, sormen lanak... Gerora, tokiko kronikak biltzen hasi ziren, erreportajeak garatzen...

**15. Ttipi Ttaparen erreferenteak**

- **Erref:** ETL-023/015
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:15:31. **Bukatu:** 00:17:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- [Asia](#) » [Kultura](#) » [Herrigintza eta elkarteak](#)
- [Kultura](#) » [Asia](#) » [Hedabideak](#) » [Prentsa](#)

**Laburpena:**

Ttipi Ttaparen hasieran, zituzten erreferenteak literatur aldizkari gisakoak ziren. 89an, Arrasate Press izenekoa martxan paratua zen, eta garai berrietako erreferentea izan zen.

**16. Ttipi Ttaparen profesionalizazioaren hasiera**

- **Erref:** ETL-023/016
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:17:28. **Bukatu:** 00:19:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- [Asia](#) » [Kultura](#) » [Herrigintza eta elkarteak](#)
- [Asia](#) » [Kultura](#) » [Hedabideak](#)
- [Kultura](#) » [Asia](#) » [Hedabideak](#) » [Prentsa](#)

**Laburpena:**

Ttipi Ttapa profesionalizatzeko prozesuan, Arrasate Press ezagutzera joan ziren: antolaketa, finantzazioa, harpidetza sistema... Ttipi Ttapak ordenagailuak erosteko eta bertze gauza batzuetan inbertitu ahal izateko, hasiera hartan, mailegu bat eskatu zuten.

**17. Garapen teknologikoa**

- **Erref:** ETL-023/017
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:19:22. **Bukatu:** 00:20:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- [Asia](#) » [Kultura](#) » [Herrigintza eta elkarteak](#)
- [Asia](#) » [Kultura](#) » [Hedabideak](#)

**Laburpena:**

Ordenagailuak erosi baino lehen, idazmakinan idazten zuten aldizkaria.

## 18. Ttipi Ttapako lehenbiziko langileak eta lokala

- **Erref:** ETL-023/018
- **Iraupena:** 0:03:02. **Hasi:** 00:20:12. **Bukatu:** 00:23:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Aisia » Kultura » Hedabideak
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Prentsa

### Laburpena:

Karmele Tolosa eta Joxema izan ziren Ttipi Ttapako lehenbiziko langileak. Denbora gutira, Aitor Arozena ere sartu zen. Berako herriko etxeko lokal batean hasi ziren.

## 19. Ttipi Ttapari babesa

- **Erref:** ETL-023/019
- **Iraupena:** 0:01:56. **Hasi:** 00:23:14. **Bukatu:** 00:25:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Aisia » Kultura » Hedabideak
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Prentsa

### Laburpena:

Finantzazioari dagokionez, Bortzirietako udalen eta euskara mankomunitatearen babesa izan zuen Ttipi Ttapak, baita Nafarroako Gobernuarena ere. Harpidetza-sistema ere bazuten, eta hasiera batean, ez zuten hori kobratzen.

## 20. Ttipi Ttaparen garapena: telebistak eta erran.eus

- **Erref:** ETL-023/020
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:25:10. **Bukatu:** 00:26:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

### Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Telebista
- Aisia » Kultura » Hedabideak
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Prentsa

### Laburpena:

1997an, Rikardo Arregi kazetaritza saria irabazi zuen Ttipi Ttapak, beren edukiak interneten sartzearatik. Handik gutira, Ttipi Ttapa telebista martxan paratu zuten; Xaloe telebista ere bai. Baina 2009an, dirulaguntza eta lizentzia falta medio, Ttipi Ttapa telebista itxi behar izan zuten. Geroago, erran.eus ataria abiatu zuten.

## 21. Eskualdeko euskarazko irratiak

- **Erref:** ETL-023/021

- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 00:26:29. **Bukatu:** 00:27:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Aisia » Kultura » Hedabideak
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia

**Laburpena:**

Eskualdeko euskarazko irratieta ez zen aritu Joxema, baina Xorroxinen sorrera hurbiletik ezagutu zuen, ezagunak baitzituen bertan aritzen zirenak.

## 22. Etxalarko ikastola sistema publikoan txertatzea

- **Erref:** ETL-023/023
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:27:38. **Bukatu:** 00:29:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

**Laburpena:**

Etxalarko ikastolako juntan ere aritu zen Joxema. Ikastola sare publikorik pasatzeko prozesua bizi izan zuen bertan: Etxalarko ikastolako irakasleak nola txertatu hezkuntza publikoan eta halako kontuak. Prozesu hori akabatuta, handik gutira, Altxata kultur elkartea sortu zen.

## 23. Altxata kultur elkartea

- **Erref:** ETL-023/024
- **Iraupena:** 0:01:56. **Hasi:** 00:29:13. **Bukatu:** 00:31:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

**Laburpena:**

Altxatak hainbat gauza dinamizatu ditu Etxalarren: kultura, dantzak, kirola, euskararen inguruko jarduerak... Joxema elkartearen sorreran aritu zen 80ko hamarkadaren akaberan.

## 24. Pello Apeztxeari buruz

- **Erref:** ETL-023/025
- **Iraupena:** 0:03:16. **Hasi:** 00:31:09. **Bukatu:** 00:34:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

**Laburpena:**

Pello Apezetxea pertsona garrantzitsua izan zen Etxalarren. Hagitz aktiboa zen; txistu klaseak eta euskara klaseak ematen zituen, baserrietako pisten bultzatzailea izan zen, baserriarren kooperatibaren sustatzaile... Arlo guzietan aritzen zen Pello.

**25. Pello Apezetxearen lan eremua**

- **Erref:** ETL-023/026
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:34:25. **Bukatu:** 00:35:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

**Laburpena:**

Pello ikerketa aferetan ere aritu zen, Etxalarko historiari buruz ikertzen, toponimiari buruzko hainbat lan egin zituen... Pelloren lan eremua hagitz zabala zen.

**26. Bizitako garaien errepasoa**

- **Erref:** ETL-023/027
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:35:17. **Bukatu:** 00:37:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Aisia » Kultura » Hedabideak

**Laburpena:**

Bizitako garaien errepasoa egiten du Joxemak. Hasieran, aktibismoaren eskutik euskararen aldeko mugimenduan aritu zen. Gero, poliki-poliki, bertze sakontasun maila batekin Ttipi Ttapan zentratu zen.

**27. Garai hartako eta Ttipi Ttaparen garapenaren balorazioa**

- **Erref:** ETL-023/028
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:37:02. **Bukatu:** 00:39:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Aisia » Kultura » Hedabideak

**Laburpena:**

Garai hartako balorazio positiboa egiten du Joxemak. Gauza aunitz lortu dira euskararen inguruan, baita Ttipi Ttapa eta erran.eus atariaren inguruan ere.

**28. Ttipi Ttaparen profesionalizaziotik gaur egunera**

- **Erref:** ETL-023/029
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:39:14. **Bukatu:** 00:40:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Aisia » Kultura » Hedabideak

**Laburpena:**

89an Ttipi Ttaparen profesionalizazioa eman zen, eta hari esker da Ttipi Ttapa gaur dena.

**29. Etxalarko egungo egoera**

- **Erref:** ETL-023/030
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:40:36. **Bukatu:** 00:42:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Euskara » Euskararen egoera

**Laburpena:**

Etxalarren euskara gehiago jakin eta erabiltzen omen den arren, Joxema kezkatuta dago neurri batean. Iruditzen zaio gaztelania eremu batzuetara zabaldu dela.

**30. Egungo egoeraren gakoa**

- **Erref:** ETL-023/031
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:42:56. **Bukatu:** 00:45:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

**Gaia(k):**

- Euskara » Euskararen egoera

**Laburpena:**

Etxalarko kasuan, bertze herri batzuetan bezala, turistek eta immigrazioak euskararen erabilera baldintzatzen dute. Halere, gakoa euskaraz dakitenek euskararen hautu kontzientea egitea da.

**Ahotsak.eus**-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.  
*2026-04-09*

**CC-by-sa | Ahotsak.eus**  
Badihardugu Euskara Elkarte  
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar  
943121775 - ahotsak@ahotsak.com